

รายงานการศึกษาส่วนบุคคล
(Individual Study)

เรื่อง ศูนย์บริการสาธารณสุขต้นแบบในการคัดแยกขยะ

จัดทำโดย นางนันทน์ภัส คงสมจิตต์

ตำแหน่ง เจ้าพนักงานธุรการชำนาญงาน

สังกัด สำนักงานมัย

รายงานนี้เป็นส่วนหนึ่งของการฝึกอบรม
หลักสูตรนักบริหารมหานครระดับต้น รุ่นที่ ๓๐
สถาบันพัฒนาข้าราชการกรุงเทพมหานคร
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๐

๑. ชื่อเรื่อง ศูนย์บริการสาธารณสุขต้นแบบในการคัดแยกขยะ

๒. หลักการและเหตุผล

ในปัจจุบันประเทศไทยได้กลายเป็นศูนย์กลางด้านการเมือง การปกครอง เศรษฐกิจ การค้า การบริการ การลงทุน การศึกษา เทคโนโลยี ฯลฯ และเมื่อประเทศไทยเข้าสู่ประชาคมอาเซียนมีผลให้ประเทศไทยต้องร่วมดำเนินการตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในปฏิญญาอาเซียนที่ต้องขยายความร่วมมือทางเศรษฐกิจ มุ่งเน้นการเปิดเสรีในด้านการค้า การบริการ การลงทุน การเคลื่อนย้ายแรงงานฝีมือ จึงมีโอกาสนำประเทศไทยได้รับผลกระทบทางลบจากการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน โดยเฉพาะผลกระทบด้านสังคม และคุณภาพชีวิต ในมิติที่เป็นผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมจากการที่มีชาวต่างชาติเข้ามาท่องเที่ยว ประกอบอาชีพ และอยู่อาศัยมากขึ้น ทำให้ปริมาณขยะมูลฝอยเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องโดยเฉลี่ยร้อยละ ๑ ต่อปี โดยในปี ๒๕๕๒ มีปริมาณขยะมูลฝอยทั่วประเทศ ๑๕.๑๑ ล้านตัน ได้รับการจัดการอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการประมาณ ๕.๙๗ ล้านตันหรือประมาณร้อยละ ๔๐ ของปริมาณขยะทั่วประเทศ อย่างไรก็ตามมีการนำขยะมูลฝอยกลับมาใช้ประโยชน์เพิ่มขึ้น โดยในช่วงปี พ.ศ.๒๕๔๐-๒๕๕๒ มีสัดส่วนขยะมูลฝอยที่นำกลับมาใช้ใหม่เพิ่มขึ้นจากร้อยละ ๑๑ ในปี ๒๕๔๐ เป็นร้อยละ ๒๖ ในปี ๒๕๕๒ โดยร้อยละ ๘๒ เป็นการคัดแยกและนำกลับมาใช้ใหม่ ร้อยละ ๑๕ เป็นการนำขยะอินทรีย์มาหมักทำปุ๋ยหรือก๊าซชีวภาพและร้อยละ ๓ นำมาผลิตเป็นพลังงานทดแทน

กรุงเทพมหานครซึ่งเป็นมหานครที่ได้รับผลกระทบจากความแออัดของเมืองที่เพิ่มมากขึ้น ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของคนในกรุงเทพมหานครโดยตรง โดยเฉพาะปัญหามลพิษจากน้ำเสีย และปัญหาจากจำนวนขยะที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยในปี ๒๕๕๘ มีปริมาณมูลฝอยเฉลี่ย ๑๐,๑๖๗ ตันต่อวัน เพิ่มขึ้นจากปี ๒๕๕๖ ที่มีปริมาณมูลฝอยเฉลี่ย ๙,๙๖๓ ตันต่อวันร้อยละ ๒.๐๔ จากจำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้น การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมบริโภค การทิ้งของเหลือใช้บรรจุภัณฑ์ต่างๆ โดยไม่คัดแยกไว้ใช้ซ้ำ หรือไม่แยกประเภทขยะ เกิดผลกระทบต่อค่าใช้จ่ายในการจัดการมากขึ้นจาก ๒๕๑๑ ล้านบาทในปี ๒๕๔๖ เป็น ๖๑๘๙ ล้านบาทในปี ๒๕๕๕ ซึ่งกรุงเทพมหานครได้จัดทำแผนพัฒนากรุงเทพมหานคร ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๕๖-๒๕๗๕) เพื่อก้าวเข้าสู่การเป็น “มหานครแห่งเอเชีย” ในปี พ.ศ. ๒๕๗๕ ด้านที่ ๑ มหานครปลอดภัย มิติที่ ๑.๑ ปลอดภัย มุ่งเป้าหมายที่ ๑.๑.๒ กรุงเทพมหานครมีการลดและควบคุมปริมาณมูลฝอยที่แหล่งกำเนิดและเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการมูลฝอยตั้งแต่แหล่งกำเนิดจนถึงการจัดการอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ ที่จะทำให้สามารถลดปริมาณขยะได้ ๓,๖๖๘ ตันต่อวัน คิดเป็นร้อยละ ๒๖ จากการดำเนินตามนโยบายการลดมูลฝอยและการนำขยะกลับมาใช้ประโยชน์ตามหลักการ ๓R

ศูนย์บริการสาธารณสุข ๓๖ บุคคโล เป็นส่วนราชการหนึ่งของสำนักอนามัย กรุงเทพมหานคร มีบทบาทหน้าที่ให้บริการด้านสุขภาพอนามัยของประชาชนในพื้นที่ทั้งเชิงรับและเชิงรุก ครอบคลุม ๔ มิติ คือ รักษา ควบคุม ป้องกันโรค ส่งเสริมสุขภาพ และฟื้นฟูสุขภาพ ดำเนินงานภายใต้แผนปฏิบัติการของสำนักอนามัย และในปี ๒๕๖๐ นี้ ได้มีการกำหนดประเด็นยุทธศาสตร์ที่๑

มหานครปลอดภัย ยุทธศาสตร์ ๑.๖ ปลอดภัยคนเมือง อาหารปลอดภัย เป้าประสงค์ ๑.๖.๔ ส่งเสริมการสุขภาพสิ่งแวดล้อมให้มีสุขลักษณะซึ่งสอดคล้องกับเป้าหมายของกรุงเทพมหานครที่ให้มีการลดและควบคุมปริมาณขยะที่แหล่งกำเนิด เพิ่มประสิทธิภาพการจัดการขยะ การกำจัดอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ โดยมีกลยุทธ์หลักคือ เพิ่มประสิทธิภาพการคัดแยกขยะจากแหล่งกำเนิด ตามหลัก ๓R คือ ลดปริมาณการใช้ การใช้ซ้ำ และการนำกลับมาใช้ใหม่ ซึ่งศูนย์บริการสาธารณสุข ๓๖ บุคคโลได้ดำเนินการจัดเก็บและคัดแยกขยะ โดยในปี ๒๕๕๙ มีปริมาณทั้งสิ้น ๑,๔๖๖ กิโลกรัม ได้มีการคัดแยกขยะเป็นขยะทั่วไป ขยะติดเชื้อ ขยะที่สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ (reuse) ขยะ recycle ขยะเศษอาหาร พบว่ายังมีปัญหาดำเนินการอยู่จากการขาดความเข้าใจที่ถูกต้องในการดำเนินการ ศูนย์บริการสาธารณสุข ๓๖ บุคคโล จึงได้ตระหนักถึงความจำเป็นที่จะต้องเร่งดำเนินการ ในการคัดแยกขยะอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะสามารถเป็นการเริ่มต้นในการคัดแยกขยะจากแหล่งกำเนิดที่สามารถทำได้ คือการดำเนินการเพื่อเป็น “ศูนย์บริการสาธารณสุขต้นแบบในการคัดแยกขยะ” เมื่อกิจกรรมบรรลุตามวัตถุประสงค์ จะเป็นแบบอย่างให้ศูนย์บริการสาธารณสุขอื่นๆ รวมทั้งจะเป็นแรงผลักดันในการคัดแยกขยะอย่างถูกวิธียังผลให้สามารถลดปริมาณขยะได้อย่างยั่งยืนตามที่กรุงเทพมหานครกำหนด

๓. วัตถุประสงค์

๓.๑ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการขยะในศูนย์บริการสาธารณสุขและลดงบประมาณในการจัดการขยะของส่วนราชการ

๓.๒ เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของบุคลากรและผู้รับบริการในการลดปริมาณขยะ คัดแยกขยะ และการนำขยะมาใช้ประโยชน์อย่างเป็นระบบโดยใช้หลักการ ๓R

๔. เป้าหมาย

ศูนย์บริการสาธารณสุข ๓๖ บุคคโล เป็นส่วนราชการต้นแบบในการคัดแยกขยะของกรุงเทพมหานคร

๕. ความรู้ที่นำกลับมาใช้ในการจัดทำรายงาน

๕.๑ “ต้นแบบ” หมายถึง สิ่งหรือกระบวนการที่สร้างขึ้นเป็นแบบหรือเป็นแบบสำหรับสร้างสิ่งอื่นให้มีลักษณะเดียวกันหรือคล้ายคลึงกัน(พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานปี ๒๕๕๔) ดังนั้นการเป็นต้นแบบในการคัดแยกขยะจึงหมายถึงการเป็นแบบอย่างในการคัดแยกขยะที่ถูกต้องเหมาะสม โดยความรู้ด้านการดำเนินงานได้ดัดแปลงมาจากแบบประเมินของชุมชนต้นแบบด้านการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของหมู่บ้าน/ชุมชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่มุ่งเน้นการเพิ่มประสิทธิภาพระบบการจัดการขยะมูลฝอยโดยการมีส่วนร่วมของบุคลากรในส่วนราชการรวมทั้งผู้มารับบริการ และภาคีเครือข่ายแบบบูรณาการ โดยมีการดำเนินการ ดังนี้ (คู่มือการปฏิบัติงานด้านการบริหารจัดการขยะมูลฝอย ตามแผนปฏิบัติการ “ประเทศไทยไร้ขยะ” ตามแนวทาง “ประชารัฐ” ระยะ ๑ ปี (พ.ศ.๒๕๕๙ - ๒๕๖๐)

๕.๑.๑ มีคณะทำงานด้านบริหารจัดการขยะมูลฝอยในส่วนราชการ (มี = ๑ คะแนน
ไม่มี = ๐)

๕.๑.๒ มีแผนการดำเนินงานหรือกระบวนการดำเนินงานด้านการจัดการขยะมูลฝอย
(มี = ๑ คะแนน ไม่มี = ๐)

๕.๑.๓ มีการดำเนินการคัดแยกขยะมูลฝอย ณ แหล่งกำเนิด (มี = ๑ คะแนน ไม่มี =
๐)

๕.๑.๔ มีการจัดโครงการ/กิจกรรม เพื่อให้ความรู้/สร้างความเข้าใจแก่บุคลากร ให้มีการ
ลด คัดแยก และนำขยะมูลฝอยไปใช้ประโยชน์ (มากกว่า ๕ ครั้ง = ๔ คะแนน ๑ - ๕ ครั้ง = ๒ คะแนน
ไม่มี = ๐)

๕.๑.๕ มีภาชนะรองรับมูลฝอยแยกตามประเภท ได้แก่ ขยะเปียก ขยะทั่วไป ขยะรี
ไซเคิล และขยะอันตราย (มี = ๑ คะแนน ไม่มี = ๐)

๕.๑.๖ มีการรณรงค์ มีป้ายรณรงค์ และการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์แก่บุคลากร
ผู้รับบริการ ในการคัดแยกขยะและการใช้ประโยชน์ขยะมูลฝอย (มี = ๑ คะแนน ไม่มี = ๐)

๕.๑.๗ มีฐานข้อมูลขยะมูลฝอยของจุดให้บริการหรือห้องต่างๆ เช่น ปริมาณมูลฝอยที่
เกิดขึ้น การคัดแยกขยะมูลฝอย และมีการบันทึกไว้เป็นรายลักษณะอักษร (มี = ๑ คะแนน ไม่มี = ๐)

๕.๑.๘ มีการจัดทำเอกสารรายงานสรุปผลการดำเนินงานด้านการบริหารจัดการขยะ
มูลฝอยของส่วนราชการ (มี = ๑ คะแนน ไม่มี = ๐)

๕.๑.๙ เป็นแหล่งเรียนรู้ศึกษาดูงานด้านการจัดการขยะมูลฝอย (มี = ๓ คะแนน ไม่มี
= ๐)

๕.๒.๐ มีรูปแบบกิจกรรมการลด การคัดแยก และใช้ประโยชน์จากขยะมูลฝอยของ
ส่วนราชการ เช่น การจัดตั้งสถานที่ทิ้งขยะแยกประเภท การทำสิ่งประดิษฐ์จากวัสดุเหลือใช้ เป็นต้น (มี
มากกว่า ๒ รูปแบบกิจกรรม = ๓ คะแนน มี ๑ รูปแบบกิจกรรม = ๑ คะแนน ไม่มี = ๐ คะแนน)

โดยมีคะแนนรวมทั้งหมด ๑๗ คะแนน เกณฑ์ผ่านการเป็นต้นแบบต้องมีคะแนนไม่น้อย
กว่า ๑๓ คะแนนหรือไม่น้อยกว่าร้อยละ ๗๕

๕.๒ ความรู้ของหลักการเรียนแผนงาน/โครงการ เพื่อเป็นแบบอย่างให้กับประชาชน
ที่มาติดต่อราชการ และนำไปบอกต่อ เมื่อพบเห็นรูปแบบการลดปริมาณขยะของศูนย์บริการสาธารณสุข

- ต้องมีความเป็นไปได้สูง
- มีความยืดหยุ่นได้ ปรับเปลี่ยนได้ตามสถานการณ์ที่เหมาะสม
- มีความสอดคล้องเชื่อมโยงกับแผนงาน/โครงการอื่นๆ
- มีวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่แน่นอน
- มีเงื่อนไขเวลาที่ชัดเจน
- เห็นการเปลี่ยนแปลงชัดเจน ภายหลังจากที่ดำเนินแล้วเสร็จ

๕.๓ ใช้ความรู้และประสบการณ์จากเจ้าหน้าที่ ที่เคยได้รับการอบรมโครงการฝึกอบรม
ต่างๆ เช่น

- โครงการอบรมวิทยากรด้านการรักษาความปลอดภัย เพื่อสื่อสารประชาสัมพันธ์งาน
ด้านการรักษาความสะอาด

- โครงการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะโดยชุมชน เป็นหลักการจัดการขยะ
ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ซึ่งสำนักสิ่งแวดล้อม ได้จัดอบรมให้กับบุคลากรที่เกี่ยวข้อง เพื่อเผยแพร่ความรู้
ความเข้าใจ เกี่ยวกับการจัดการขยะ โดยมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชน

๕.๔ การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมขององค์กร (SWOT Analysis) การวิเคราะห์ปัจจัย
ภายในคือ จุดแข็ง (Strength) จุดอ่อน (Weakness) ขององค์กร และปัจจัยภายนอก ได้แก่ โอกาส
(Opportunities) และอุปสรรค (Threats) เพื่อค้นหาว่าองค์กรมีจุดแข็ง ในเรื่องใดที่จะส่งเสริมให้การ
ดำเนินงานประสบความสำเร็จ สามารถแก้ไขจุดอ่อนและสามารถนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์และแปลง
อุปสรรคให้เป็นโอกาสได้ ตามแนวทางของ Ablest Humphrey ดังนี้

ปัจจัยภายใน	
จุดแข็ง (Strength)	จุดอ่อน (Weakness)
<p>๑. มีนโยบายเรื่องการคัดแยกขยะของส่วน ราชการเป็นลายลักษณ์อักษร</p> <p>๒. ผู้บริหารของศูนย์บริการสาธารณสุขให้ความ สำคัญและมุ่งมั่นที่จะสนองนโยบาย</p> <p>๓. ข้าราชการและบุคลากรของศูนย์บริการ สาธารณสุข เข้าถึงข้อมูลข่าวสารและมีความรู้เรื่อง การคัดแยกขยะ</p> <p>๔. มีงบประมาณในการจัดซื้อถังขยะได้อย่าง เพียงพอ</p>	<p>๑. ข้าราชการและบุคลากรบางคนไม่เคร่งครัด ในการคัดแยกขยะ</p> <p>๒. ไม่มีแรงจูงใจให้ข้าราชการและบุคลากรทิ้ง ขยะให้ถูกประเภท</p> <p>๓. มีพื้นที่จำกัดในการตั้งถังขยะแยกประเภท</p>

ปัจจัยภายนอก	
โอกาส (Opportunities)	อุปสรรค (Threats)
๑. การคัดแยกขยะเป็นนโยบายระดับชาติ ๒. ผู้รับบริการรับทราบว่า การคัดแยกขยะมีส่วนช่วยในการรักษาสิ่งแวดล้อม ๓. ประชาชนรับทราบว่า การคัดแยกขยะสามารถทำให้เกิดรายได้เพิ่มขึ้นได้ ๔. สำนักอนามัยมีแผนปฏิบัติราชการปี ๒๕๖๐ ที่ชัดเจน สอดคล้องและเป็นไปตามแผนพัฒนากรุงเทพมหานคร	๑. มีนโยบายคัดแยกขยะแต่ไม่มีบทลงโทษสำหรับผู้ไม่คัดแยกขยะ ๒. ผู้มารับบริการไม่ให้ความสำคัญ มุ่งเน้นแต่มารับบริการมากกว่าสนใจในสภาพแวดล้อมของสถานที่/มองเป็นเรื่องไกลตัว ๓. ผู้รับบริการขาดความรู้เรื่องการคัดแยกขยะที่ถูกต้อง/อ่านป้ายไม่ชัด

การวิเคราะห์ TOWS Matrix

เมื่อได้ข้อมูลเกี่ยวกับ จุดแข็ง-จุดอ่อน โอกาส-อุปสรรค จากการวิเคราะห์ปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกด้วยการประเมินสภาพแวดล้อมภายในและสภาพแวดล้อมภายนอกแล้ว ให้นำจุดแข็ง-จุดอ่อนภายในมาเปรียบเทียบกับ โอกาส-อุปสรรค จากภายนอกเพื่อดูว่าองค์กร กำลังเผชิญสถานการณ์เช่นใดและภายใต้สถานการณ์เช่นนั้น องค์กรควรจะทำอย่างไร โดยทั่วไปในการวิเคราะห์ SWOT ดังกล่าวนี้องค์กร จะอยู่ในสถานการณ์ ๔ รูปแบบดังนี้

สถานการณ์ที่ ๑ (จุดแข็ง-โอกาส) สถานการณ์นี้เป็นสถานการณ์ที่พึงปรารถนาที่สุด เนื่องจากองค์กรค่อนข้างจะมีหลายอย่าง ดังนั้น ผู้บริหารควรกำหนดกลยุทธ์ในเชิงรุก (Aggressive – Strategy) เพื่อดึงเอาจุดแข็งที่มีอยู่มาเสริมสร้างและปรับใช้และฉกฉวยโอกาสต่างๆ ที่เปิดมาหาประโยชน์อย่างเต็มที่

สถานการณ์ที่ ๒ (จุดอ่อน-ภัยอุปสรรค) สถานการณ์นี้เป็นสถานการณ์ที่เลวร้ายที่สุด เนื่องจากองค์กรกำลังเผชิญอยู่กับอุปสรรคจากภายนอกและมีปัญหาจุดอ่อนภายในหลายประการ ดังนั้น ทางเลือกที่ดีที่สุดคือกลยุทธ์การตั้งรับหรือป้องกันตัว (Defensive Strategy) เพื่อพยายามลดหรือหลบหลีกภัยอุปสรรคต่างๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้น ตลอดจนหามาตรการที่จะทำให้องค์กรเกิดความสูญเสียที่น้อยที่สุด

สถานการณ์ที่ ๓ (จุดอ่อน-โอกาส) สถานการณ์นี้เององค์กรมีโอกาสเป็นข้อได้เปรียบด้านการแข่งขันอยู่หลายประการ แต่ติดขัดอยู่ตรงที่มีปัญหาอุปสรรคที่เป็นจุดอ่อนอยู่หลายอย่างเช่นกัน ดังนั้น ทางออกคือกลยุทธ์การพลิกตัว (Turnaround-Oriented Strategy) เพื่อจัดหรือแก้ไขจุดอ่อนภายในต่างๆ ให้พร้อมที่จะฉกฉวยโอกาสต่างๆ ที่เปิดให้

สถานการณ์ที่ ๔ (จุดแข็ง-อุปสรรค) สถานการณ์นี้เกิดขึ้นจากการที่สภาพแวดล้อมไม่เอื้ออำนวยต่อการดำเนินงาน แต่ตัวองค์กรมีข้อได้เปรียบที่เป็นจุดแข็งหลายประการ ดังนั้นแทนที่จะรอจนกระทั่งสภาพแวดล้อมเปลี่ยนแปลงไป ก็สามารถที่จะเลือกกลยุทธ์การแตกตัว หรือขยายขอบข่ายกิจการ (diversification Strategy) เพื่อใช้ประโยชน์จากจุดแข็งที่มีสร้างโอกาสในระยะยาวด้านอื่นๆ แทน

ตารางวิเคราะห์ TOWS Matrix การคัดแยกขยะของ ศูนย์บริการสาธารณสุข ๓๖ บุคคโไล

	<p style="text-align: center;"><u>Strengths</u></p> <p>๑. มีนโยบายเรื่องการคัดแยกขยะของส่วนราชการเป็นลายลักษณ์อักษร</p> <p>๒. ผู้บริหารของศูนย์บริการสาธารณสุขให้ความสำคัญและมุ่งมั่นที่จะสนองนโยบาย</p> <p>๓. ข้าราชการและบุคลากรของศูนย์บริการสาธารณสุขเข้าถึงข้อมูลข่าวสารและมีความรู้เรื่องการคัดแยกขยะ</p> <p>๔. มีงบประมาณในการจัดซื้อถังขยะได้อย่างเพียงพอ</p>	<p style="text-align: center;"><u>Weaknesses</u></p> <p>๑. ข้าราชการและบุคลากรบางคนไม่เคร่งครัดในการคัดแยกขยะ</p> <p>๒. ไม่มีแรงจูงใจให้ข้าราชการและบุคลากรทิ้งขยะให้ถูกประเภท</p> <p>๓. มีพื้นที่จำกัดในการตั้งถังขยะแยกประเภท</p>
<p style="text-align: center;"><u>Opportunities</u></p> <p>๑. การคัดแยกขยะเป็นนโยบายระดับชาติ</p> <p>๒. ผู้รับบริการรับทราบว่าการคัดแยกขยะมีส่วนช่วยในการรักษาสิ่งแวดล้อม</p> <p>๓. ประชาชนรับทราบว่าการคัดแยกขยะสามารถทำให้เกิดรายได้เพิ่มขึ้นได้</p> <p>๔. กรุงเทพมหานครมีแผนปฏิบัติการปี ๒๕๖๐ ที่ชัดเจน สอดคล้องกับการคัดแยกขยะ</p>	<p style="text-align: center;"><u>SO Strategies</u></p> <p>๑. ขับเคลื่อนการดำเนินการเรื่องการคัดแยกขยะอย่างต่อเนื่อง</p> <p>๒. ส่งเสริมความรู้เรื่องการคัดแยกขยะที่ทันสมัยแก่บุคลากรทุกกลุ่ม</p>	<p style="text-align: center;"><u>WO Strategies</u></p> <p>๑. สร้างขวัญกำลังใจด้วยการจัดการประกวดการคัดแยกขยะ (O๑, O๒, W๑, W๒,)</p> <p>๒. ส่งเสริมการหารายได้จาก การคัดแยกขยะ(O๓, O๔,W๓)</p>

Threats	ST Strategies	WT Strategies
<p>๑. มีนโยบายคัดแยกขยะแต่ไม่มีบลงโทษสำหรับผู้ไม่คัดแยกขยะ</p> <p>๒. ผู้มารับบริการไม่ให้ความสำคัญ มุ่งเน้นแต่มารับบริการมากกว่าสนใจในสภาพแวดล้อมของสถานที่/มองเป็นเรื่องไกลตัว</p> <p>๓. ผู้รับบริการขาดความรู้เรื่องการคัดแยกขยะที่ถูกต้อง/อ่านป้ายไม่ชัด</p>	<p>๑. สร้างเครือข่ายการดำเนินงานด้านการคัดแยกขยะให้ผู้รับบริการมีส่วนร่วม</p>	<p>๑. พัฒนางองค์ความรู้เรื่องการคัดแยกขยะแก่ผู้รับบริการ</p>

จากการวิเคราะห์ SWOT ทั้งหมด พบว่าข้าราชการและบุคลากรตลอดจนประชาชนที่มารับบริการ อาจจะยังไม่มีความรู้ ความเข้าใจหรือขาดจิตสำนึกในการคัดแยกขยะ หรือเคยชินกับพฤติกรรมแบบเดิมๆ จึงต้องจัดการด้านจุดอ่อนและอุปสรรคให้หมดไป โดยการให้ความรู้ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้กับข้าราชการและบุคลากรในศูนย์บริการสาธารณสุขในการเป็นต้นแบบให้กับผู้มารับบริการและหน่วยงานต่างๆต่อไป

๕.๕ แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม องค์การสหประชาชาติได้ให้ความหมายการมีส่วนร่วมไว้ว่า

๕.๕.๑ การเข้ามามีส่วนร่วมทำให้เกิดการพัฒนา

๕.๕.๒ การมีส่วนร่วมได้รับประโยชน์จากการพัฒนา

๕.๕.๓ การเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจ เรื่องการพัฒนาหลักสำคัญของการส่งเสริม การมีส่วนร่วมของประชาชน มีดังนี้

๑. หลักการสร้างสัมพันธ์ ภาพที่ดีต่อกันระหว่างทางราชการและผู้มารับบริการ

๒. หลักการขจัดความขัดแย้งในเรื่องผลประโยชน์ และความคิดจะมีอิทธิพลต่อการดำเนินงานพัฒนาเป็นอย่างมาก

๓. หลักการสร้างอุดมการณ์ และค่านิยมในด้านความขยัน ความอดทน และการร่วมมือ การซื่อสัตย์ และการพึ่งตนเอง เพราะอุดมการณ์จะจูงใจให้ผู้มารับบริการ ให้ความร่วมมือ

๔. การให้การศึกษอบรมอย่างต่อเนื่อง เป็นการส่งเสริมให้คนมีความรู้ ความคิด ช่วยให้ผู้มารับบริการมั่นใจในตนเองมากขึ้น และนำไปสู่การเข้าร่วมพัฒนาได้

๕. หลักการทำงานเป็นทีม สามารถนำมาใช้ในการร่วมมือในการพัฒนาได้

๕.๖ การจัดการขยะโดยอาศัยหลัก ๓ R คือ

๕.๖.๑ การลด(Reduce) หมายถึงการลดปริมาณขยะ โดยลดการใช้ผลิตภัณฑ์ที่มีบรรจุภัณฑ์สิ้นเปลืองและใช้ตามความจำเป็นหลีกเลี่ยงการใช้ทรัพยากรอย่างสิ้นเปลือง

๕.๖.๒ การนำมาใช้ซ้ำ(Reuse) เป็นแนวคิดการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า โดยการนำสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ที่ใช้งานแล้ว กลับมาใช้ซ้ำให้คุ้มค่า เช่น การใช้กระดาษ ๒ หน้า การประดิษฐ์สิ่งของจากเศษวัสดุ

๕.๖.๓ การแปรรูปใหม่(Recycle) สินค้าหรือผลิตภัณฑ์ที่ไม่สามารถใช้งานได้แล้ว สามารถรวบรวมขายให้ร้านรับซื้อของเก่า เพื่อนำไปให้โรงงานแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ใหม่ๆได้

ในการดำเนินโครงการต้นแบบการคัดแยกขยะจำเป็นต้องมีการค้นคว้าข้อมูลความรู้ด้านการจัดการขยะมูลฝอยที่ถูกต้อง แนวทางการดำเนินงานเพื่อการเป็นต้นแบบด้านการจัดการขยะ และการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมขององค์กรเพื่อให้รู้สถานการณ์ของส่วนราชการในการจัดการขยะมูลฝอย ส่วนการบริหารจัดการขยะที่มีประสิทธิภาพเพื่อการเป็นต้นแบบนั้นต้องมีการมีส่วนร่วมของบุคลากรในหน่วยงาน การใช้กฎหมาย/แผนพัฒนากรุงเทพมหานครเพื่อมาเป็นแนวทางในการควบคุมการดำเนินงานและเป็นบทลงโทษหากมีการฝ่าฝืนเพื่อให้การดำเนินโครงการต้นแบบการคัดแยกขยะประสบความสำเร็จและมีความยั่งยืน

๖. กระบวนแนวทางการดำเนินการและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

ขั้นเตรียมการ

๑.๑ วางแผนการดำเนินงานโครงการศูนย์บริการสาธารณสุข ๓๖ บุคคโล ต้นแบบในการคัดแยกขยะ

๑.๒ รวบรวมข้อมูล จัดทำแผนการดำเนินงาน

ขั้นดำเนินการ

๒.๑ เสนอโครงการต่อผู้อำนวยการศูนย์บริการสาธารณสุข ๓๖ บุคคโล เพื่อพิจารณา

๒.๒ แต่งตั้งคณะกรรมการและคณะทำงาน ประกอบด้วย

- ผู้อำนวยการศูนย์บริการสาธารณสุข เป็นประธาน
- หัวหน้ากลุ่มงานการพยาบาลและบริหารทั่วไป เป็นรองประธาน
- เกสัชกร เป็นกรรมการ
- นักสังคมสงเคราะห์ เป็นกรรมการและเลขานุการ
- ข้าราชการและบุคลากรของศูนย์ฯ เป็นผู้เข้าร่วมโครงการ

๒.๓ ประชุมคณะกรรมการและคณะทำงานเพื่อชี้แจงการดำเนินงาน คณะกรรมการกำหนดเป้าหมายในการเป็นศูนย์บริการสาธารณสุขต้นแบบ เช่น การรณรงค์ให้ความรู้แก่ข้าราชการและบุคลากรของศูนย์ฯ ร่วมกัน คิดวิธีคัดแยกขยะ การตั้งวางถังขยะรองรับขยะ แยกประเภท การนำขยะที่เก็บได้ ภายในศูนย์ฯ ไปทำปุ๋ยชีวภาพหรือปุ๋ยหมัก รวบรวม ขยะรีไซเคิล ที่จัดเก็บได้ภายในศูนย์บริการสาธารณสุข ๓๖ บุคคโล ดังนี้

๒.๓.๑ มีการจัดตั้งทีมวิทยากร ให้ความรู้ ความเข้าใจ ด้านการคัดแยกขยะ แก่ ข้าราชการ และบุคลากร ในศูนย์บริการสาธารณสุข เป็นการกำหนดการประชุมข้าราชการและบุคลากร ประจำเดือน และในครั้งต่อไปเป็นการติดตามกระตุ้นเตือน ติดตามประชาสัมพันธ์ตามจุดต่างๆ ภายใน ศูนย์บริการสาธารณสุข ๓๖ บุคคโล

๒.๓.๒ จัดทำแนวทางในการคัดแยกและการกำจัดขยะมูลฝอยอย่างถูกหลักวิชาการ เช่น การเผาในเตาเผาขยะ การฝังกลบอย่างถูกสุขลักษณะ และการหมักทำปุ๋ย เป็นต้น ซึ่งแต่ละวิธีมีความแตกต่างกันในด้านต้นทุนการดำเนินงาน ความพร้อมขององค์กร ปริมาณและประเภทของขยะ

แนวทางการปฏิบัติการคัดแยกขยะของศูนย์บริการสาธารณสุข ๓๖ บุคคโล ดังนี้

- จัดตั้งวางถังรับรองขยะ โดยกำหนดให้ขยะเศษอาหารทิ้งในห้องครัว ขยะทั่วไปและขยะรีไซเคิล กำหนดชั้นละ ๑ จุด โดยการทิ้งขยะของแต่ละชั้นให้คณะกรรมการตรวจสอบว่าถูกต้องหรือไม่ เพื่อรายงานผลให้ผู้อำนวยการศูนย์บริการสาธารณสุขทราบ

- นำขยะที่สามารถนำกลับมาใช้ซ้ำเช่น ถุงพลาสติกที่ไม่เปรอะเปื้อนมาใช้ซ้ำหรือนำมาเป็นถุงใส่ขยะ ใช้กระดาษทั้งสองหน้าใช้กระดาษ reuse ในการร่างเอกสาร นำกล่องกระดาษมาใช้ในการเก็บรวบรวมเอกสารต่างๆ

- การส่งเสริมการทำปุ๋ยชีวภาพ และปุ๋ยหมัก จากขยะเศษอาหารที่จัดเก็บได้นำกลับมาใช้ประโยชน์ ซึ่งปุ๋ยชีวภาพสามารถนำมาใส่ในโกศกโครกทำให้ส้วมไม่เต็มเร็ว และท่อระบายน้ำไม่อุดตัน ในส่วนของปุ๋ยหมัก สามารถนำมาใส่ต้นไม้ในบริเวณศูนย์ ได้โดยไม่ต้องพึ่งปุ๋ยวิทยาศาสตร์

๒.๓.๓ การปลูกจิตสำนึก ผู้อำนวยการศูนย์ฯ และผู้บริหารทุกคนต้องให้ความสำคัญ โดยการสร้างจิตสำนึก ของข้าราชการและบุคลากร เพื่อเป็นการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม และสร้างเจตคติที่ดี เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติที่เป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น

๒.๓.๔ รณรงค์เผยแพร่ประชาสัมพันธ์การคัดแยกขยะและการใช้ประโยชน์จากขยะมูลฝอย

๒.๓.๕ การจัดเก็บข้อมูลและสถิติ สรุปรายงานการดำเนินงานให้ผู้อำนวยการศูนย์ฯ ทราบถึงผลการดำเนินงาน

๒.๔ ประสานงานผู้เกี่ยวข้อง

๒.๕ จัดกิจกรรมตามแผนการดำเนินงาน

๒.๖ ประเมินตนเองด้วยแบบประเมิน “ศูนย์บริการสาธารณสุขต้นแบบในการคัดแยกขยะ” ซึ่งมีเกณฑ์การประเมิน ดังนี้

๒.๖.๑ มีคณะทำงานด้านบริหารจัดการขยะมูลฝอยในส่วนราชการ

๒.๖.๒ มีการดำเนินการคัดแยกขยะมูลฝอย ณ แหล่งกำเนิด

๒.๖.๓ แผนปฏิบัติงาน หรือปฏิทินกิจกรรม หรือกระบวนการดำเนินงานด้านการจัดการขยะมูลฝอย

- ๒.๖.๔ มีการจัดตั้ง “จุดรวบรวบขยะอันตรายในจุดบริการ/ส่วนราชการ”
- ๒.๖.๕ มีการจัดโครงการ/กิจกรรม เพื่ออบรมให้ความรู้/สร้างความเข้าใจแก่สมาชิก ให้มีการลด คัดแยก และใช้ประโยชน์ขยะมูลฝอยตามประเภท
- ๒.๖.๖ มีภาชนะรองรับขยะมูลฝอยแยกตามประเภท
- ๒.๖.๗ มีการรณรงค์ ป้ายรณรงค์ และการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ ในส่วนราชการในการลดคัดแยกและใช้ประโยชน์ขยะมูลฝอย
- ๒.๖.๘ มีรูปแบบกิจกรรมการลด คัดแยก และใช้ประโยชน์ขยะมูลฝอยในห้อง/จุดบริการ/ส่วนราชการ(ตัวอย่างเช่น การทำน้ำส้วมชีวภาพ ธนาคารขยะรีไซเคิล การทำปุ๋ยหมัก การจัดตั้งสถานที่ทิ้งขยะแยกประเภท การทำสิ่งประดิษฐ์จากวัสดุเหลือใช้ ผ้าป่ารีไซเคิล เป็นต้น)
- ๒.๖.๙ มีการทำเอกสารรายงานสรุปผลการดำเนินงานด้านการบริหารจัดการขยะมูลฝอยประจำปี
- ๒.๖.๑๐ มีฐานข้อมูลขยะมูลฝอยของในห้อง/จุดบริการ/ส่วนราชการเช่น ปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้น การคัดแยกขยะมูลฝอยตามประเภท การเก็บขนขยะมูลฝอย เป็นต้น และมีการบันทึกไว้เป็นลายลักษณ์อักษร
- ๒.๖.๑๑ มีกิจกรรมการสร้างเครือข่ายด้านการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชน วัด โรงเรียน หรือหน่วยงานอื่น ๆ

ชั้นประเมินผล

- ๓.๑ ประเมินผลโครงการ
- ๓.๑.๑ ความรู้ด้านการคัดแยกขยะก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรม
- ๓.๑.๒ ประเมินปริมาณขยะ หลังดำเนินโครงการ
- ๓.๑.๓ ประเมินความพึงพอใจในการเข้าร่วมกิจกรรม
- ๓.๒ สรุปผลโครงการ
- ๓.๓ นำเสนอผลสรุปต่อผู้บริหาร

๗. ระยะเวลา

เดือนตุลาคม ๒๕๕๙ – เดือนกันยายน ๒๕๖๐

แผนการปฏิบัติงาน (Action Plan)

รายละเอียดการดำเนินงาน	ระยะเวลาการดำเนินงาน											
	ปีงบประมาณ ๒๕๖๐											
	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.
ขั้นตอนที่ ๑ ชั้นเตรียมการ												
๑.๑ วางแผนการดำเนินการ	๑๖-๑๘											
๑.๒ รวบรวมข้อมูล จัดทำแผน การทำงาน	๒๑-๒๕											
ขั้นตอนที่ ๒ ชั้นดำเนินการ												
๒.๑ เสนอโครงการต่อผู้อำนวยการ ศูนย์บริการสาธารณสุขเพื่อพิจารณา		๒๐-๓๐	๑-๕									
๒.๒ แต่งตั้งคณะกรรมการ และคณะทำงาน			๒๖-๓๐	๓-๖								
๒.๓ ประชุมคณะกรรมการและ คณะทำงานเพื่อชี้แจงการดำเนินงาน			๒๖-๓๐	๓-๖								
๒.๔ ประสานงานผู้เกี่ยวข้อง			๒๖-๓๐	๓-๖								
๒.๕ จัดกิจกรรมตามแผนการดำเนินงาน					๗	๑๐	๗	๑๙	๕	๑๔		
ขั้นตอนที่ ๓ ชั้นประเมินผล												
๓.๑ ประเมินผลความพึงพอใจในการเข้า ร่วมกิจกรรม											๓๐-๓๓	๔-๘
๓.๒ สรุปและประเมินผลโครงการ											๓๐-๓๓	๔-๘
๓.๒ นำเสนอผลสรุปต่อผู้บริหาร											๓๐-๓๓	๔-๘

๘. งบประมาณ

ใช้งบประมาณจากเงินบำรุงศูนย์บริการสาธารณสุข

๙. แนวทางการติดตามและประเมินผล

เป้าหมาย/วัตถุประสงค์	ตัวชี้วัด	วิธีการ/เครื่องมือ
<p align="center">เป้าหมาย</p> <p>ศูนย์บริการสาธารณสุข๓๖บุคคล เป็นส่วนราชการต้นแบบในการ คัดแยกขยะของกรุงเทพมหานคร</p>	<p align="center">ผลผลิต (Output)</p> <p>ร้อยละ ๘๐ ความสำเร็จในการ ส่งเสริมการเป็นศูนย์บริการ สาธารณสุขต้นแบบในการคัด แยกขยะ</p> <p>๑. มีคณะทำงานด้านบริหาร จัดการขยะมูลฝอยในส่วน ราชการ</p> <p>๒. มีการดำเนินการคัดแยกขยะ มูลฝอย ณ แหล่งกำเนิด</p> <p>๓. แผนปฏิบัติงาน หรือปฏิทิน กิจกรรม หรือกระบวนการ ดำเนินงานด้านการจัดการขยะ มูลฝอย</p> <p>๔. มีการจัดตั้ง “จุดรวบรวม ขยะอันตรายในส่วนราชการ”</p> <p>๕. มีการจัดโครงการ/กิจกรรม เพื่ออบรมให้ความรู้/สร้างความ เข้าใจแก่สมาชิก ให้มีการลด คัดแยก และใช้ประโยชน์ขยะ มูลฝอยตามประเภท</p> <p>๖. มีภาชนะรองรับขยะมูลฝอย แยกตามประเภท</p> <p>๗. มีการรณรงค์ ป้ายรณรงค์ และการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ ในส่วนราชการในการลดคัด แยกและใช้ประโยชน์ขยะ มูลฝอย</p> <p>๘. มีรูปแบบกิจกรรมการลด คัดแยก และใช้ประโยชน์ขยะ มูลฝอยในส่วนราชการ</p>	<p align="center">วิธีการ</p> <p>- ประเมินคุณสมบัติของการเป็น ศูนย์บริการสาธารณสุขต้นแบบ ในการคัดแยกขยะรายข้อ</p> <p align="center">เครื่องมือ</p> <p>- แบบประเมินต้นแบบการคัด แยกขยะ</p>

เป้าหมาย/วัตถุประสงค์	ตัวชี้วัด	วิธีการ/เครื่องมือ
	<p>ผลผลิต (Output)</p> <p>๙. มีการทำเอกสารรายงานสรุปผลการดำเนินงานด้านการบริหารจัดการขยะมูลฝอยประจำปี</p> <p>๑๐. มีฐานข้อมูลขยะมูลฝอยของในส่วนราชการ และมีการบันทึกไว้เป็นลายลักษณ์อักษร</p> <p>๑๑. มีกิจกรรมการสร้างเครือข่ายด้านการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชน วัด โรงเรียน หรือหน่วยงานอื่น ๆ</p>	
เป้าหมาย/วัตถุประสงค์	ตัวชี้วัด	วิธีการ/เครื่องมือ
<p>วัตถุประสงค์</p> <p>๑. เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการขยะในศูนย์บริการสาธารณสุขและลดงบประมาณในการจัดการขยะของส่วนราชการ</p> <p>๒. เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของบุคลากรและผู้รับบริการในการลดปริมาณขยะ คัดแยกขยะ และการนำขยะมาใช้ประโยชน์อย่างเป็นระบบโดยใช้หลักการ ๓R</p>	<p>ผลลัพธ์ (Outcome)</p> <p>ร้อยละ ๘๐ ของข้าราชการและบุคลากรในศูนย์บริการสาธารณสุข มีความรู้ ความเข้าใจและมีแนวทางในการคัดแยกขยะ</p> <p>ร้อยละ ๙๐ ของข้าราชการและบุคลากรในศูนย์บริการสาธารณสุข รวมทั้งผู้มารับบริการ มีความพึงพอใจในกิจกรรมดังกล่าว</p> <p>ร้อยละ ๘๐ ของข้าราชการและบุคลากรในศูนย์บริการสาธารณสุข มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม</p>	<p>แบบประเมินความรู้การคัดแยกขยะก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรม</p> <p>แบบสอบถามความพึงพอใจในการเข้าร่วมกิจกรรม</p> <p>รายงานสรุปผลการดำเนินกิจกรรม</p>

๑๐. ข้อเสนอแนะ

๑๐.๑ ผู้อำนวยการสำนักอนามัย ควรกำหนดโครงการไว้ในแผนปฏิบัติราชการประจำปี ของสำนักอนามัย เพื่อให้เกิดความต่อเนื่องในการดำเนินการ เนื่องจากโครงการนี้มีผลสัมฤทธิ์ที่ดี ต่อข้าราชการและบุคลากร พร้อมทั้งผู้มารับบริการมีความพึงพอใจ

๑๐.๒ ควรมีการจัดประชุม KM เพื่อเผยแพร่ความรู้การคัดแยกขยะให้กับศูนย์บริการสาธารณสุขอื่นๆ เพื่อให้การจัดการคัดแยกขยะของศูนย์บริการสาธารณสุขเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

๑๐.๓ ควรมีการนำกฎหมาย/แผนพัฒนากรุงเทพมหานครเพื่อมาเป็นแนวทางในการควบคุมการดำเนินงานและเป็นบทลงโทษหากมีการฝ่าฝืน เพื่อให้การดำเนินโครงการต้นแบบการคัดแยกขยะประสบความสำเร็จและมีความยั่งยืน